

politikájának összevetésében napjaink „minőségi többtermelés“-e mellé áll, de gyökerében téves példával szemléltet, akkor, midőn azt hiszi, hogy „a mai trianoni Magyarországon egy hat elemít végzett parasztfiú kétségtelenül jobban tud írni-olvasni, mint a régi Magyarországon egy négy polgárit végzett egyén“ (194. l.). Rászolgált sikerrel oldja meg feladatát, amidőn az iskolán-kivüli szellemi életnek áldozik. A politikai tartalom ma — megfigyelhetőleg — fölibe kerekedett az irodalomnak, de ezt értékjelző szerepéből még sem tudta kiforgatni. A vajúdó magyarság problémakutatói között Rákosi Jenőn, Herczeg Ferencen, Ady Endrén, Babits Mihályon át, eljut egészen Szabó Dezső és Szeffű Gyula önálló irányáig. Mesteri arcképfestőnek bizonyul, ahol Szabó Dezső—Alfred Rosenberg (202—203. l.), illetőleg Jacques Bainville—Szeffű Gyula, majd Szabó Dezső—Szeffű Gyula párhuzamvonását intézi (205. l.).

A magyarság Trianonban megszabott életkereteit reális tartalommal tölti meg. Kár, hogy kifejejtette az „életegység“ két nélkülözhetetlen és jelentőségében párhátrítító tényezőjét: a nemzedékproblémát és az elszakadt magyarság szellemi irányvonalának csatlakoztatását az ú. n. „belterjes magyarság“ gondolatvilágához. E két utóbbi mozzanat, mint üresen hagyott folt, jelentkezik a Makkai-féle magyar élet szinképében. Ennélfogva kissé iskolás megoldásnak bizonyul záróakkordja, midőn úgyszólván előzmények nélkül megcsendül: „Ennek (a művéből kifejejtett!!) ifjúságnak kell a magyarság összes életkérdéseire a történelmi választ megadnia. Ez a válasz lesz (?) a Jövendő Magyarország“ (Utóhang, 213. l.).

Makkai János a világháború utáni Magyarország szellemi és anyagi kultúrképét — észrevételeink leszámításával, — majdnem hézagtelenül összeállította. A nevelőtársadalom szempontjából pedig azzal a különleges erénnyel dicsekedhetünk: hogy a magyar művelődés nemzetpolitikai jelentőségét a maga teljességében felismerte.

Wagner Ferenc.

Sztrókey Kálmán: A természet titkai nyomában. Kir. Magy. Egyet. Nyomda, 1937. 286 lap, 100 rajzzal és 4 műmelléklettel. Ára vászonköt. 6 P.

A modern fizika sok új elmélete a laikus közönség számára csak valami rejtelmes, megközelíthetetlen világként ismeretes. Sztrókey könyve azonban szépen megmutatja, miként lehet ezt a misztikus világot érdekesen és könnyedén áttekinthetővé tenni olyanok számára is, akiknek természettudományi műveltsége legfeljebb középiskolás fokon áll. Valósággal érdekesítő regényként vezet be a természet titkaiba. Rövid, élvezetes előadásban, sok szellemes, olykor mulattató példák kíséretében vezet végig bennünket a fizika egész birodalmán az elemi ismeretektől és a klasszikus fizika tanításától kezdve a legújabb elméletekig, melyek körül nagyrészt még ma is áll a tudományos vita. Ismerteti többek közt az elemek elméletét, az atomok szerkezetét, az atomrombolást, az elektront, a kvantumelméletet, a modern sugárzást és hullámelméletet, a relativitás-elméletet, stb.

Külön ki kell emelnünk Say Kornél pompás, vidám, szellemes rajzait, melyek nemcsak a szöveg megértését teszik még könnyebbé, hanem derűs hangulatot is keltenek az olvasóban.

A könyv igen tanulságos és érdekes olvasmány mindenki számára, aki a természet titkai iránt érdeklődik, a szaktanár pedig igen sok szellemes példát, ötletet, ábrázolást talál benne, amikkel tanítását érthetőbbé, élvezetesebbé teheti.

Csupán a könyv vége felé megkockázottatott filozófáló okoskodásokkal szemben kell néhány ellenvetést tennünk. Így nem fogadhatjuk el a szerzőnek azt az állítását, hogy ismereteink csak szubjektívek lehetnek, hogy egészen mást mondanak, mint ami a valóság (278. l.). Hogyan tudnánk akkor különbséget tenni az igazság és a tévedés, a valóság és a fantázia között? Ami egészen mást mond, mint a valóság, az nem ismeret, hanem merő tévedés. Ha pedig minden ismeretünk merő tévedés volna, a könyv minden állítását, sőt ezt a megállapításunkat is ilyennek kellene tartanunk, vagyis önmagunknak mondanánk ellent. Ugyanígy nem fogadhatjuk el a szerzőnek a „Paradicsom-legendára“ vonatkozó magyarázatát se (247. k. l.). Ez ugyanis a szerző szerint arra mutatna, hogy egyszer már az emberiségnek rendelkezésre állott az atomok kimeríthetetlen energiakincse, ami feleslegessé tette a verejtékes munkát. De ez a nagy hatalom nagy veszedelmet is rejtett magában, azért tilossá kellett tenni. És ha most ismét sikerül az atomenergiát hatalmunkba kerítenünk, újra megnyílik az Éden az emberiség számára. Ez a naiv mese nem illik az egyébként komoly munkához. Hiszen a paradicsomi boldogsághoz nem csupán az atomenergia hiányzik, még a fizikus számára sem.

Somogyi József dr.

KÜLFÖLDI TANITÁSI MOZGALMAK.

(Külföldi folyóiratok nyomán.)

1. **A hibakutatás újabb útjai.** „A Cselekvés Iskolája“ 1933/34. évfolyama „A tanuló tipikus számolási hibái“ címen foglalkozik a hibakutatással, az idevonatkozó pszichológiai kísérletekkel és az oknyomozással. *Arthur Kissling* a hibakutatás egyik legkiválóbb művelője a *Zeitschrift für Psychologie* című folyóiratban „*Neue Wege der Fehlerforschung*“ címen ismerteti az ezen a téren mutatkozó újabb utakat és újabb irodalmat. A modern hibakutatás a kísérleti pszichológia eredménye. Kísérletek állapították meg, hogy az elkövetett hiba nem mindig könnyelműség, vagy fölületesség következménye, az okokért be kell hatolni a lelki struktúra területére. A hibák keletkezésénél lélektani folyamatok működnek közre: az asszociáció, vagy perzeveráció jelenségei, a gátlás különféle fajtái, a folyamatosság, fölcserélés jelenségei, stb. Céltudatos, helyes irányba indult képzetfolyamatba hatolnak be ezek a jelenségek és létrehozzák a hibát. Részletesen foglalkoznak ezzel a kérdéssel:

Kissling A.: Die Bedingungen der Fehlsamkeit. 1925.

Weimer H.: Psychologie der Fehler. 1931.

Weimer H.: Fehlerbehandlung und Fehlerbewertung. 1932.

Kissling, aki egy kiegészítő iskolában hosszabb ideig figyelte a tanulók hibáit, ugyanazon tanuló különféle munkálatoknál elkövetett hibáit csoporto-